

NASILJA U PORODICI NA KOSOVU

NARRATOR: Nasilje nad ženama je ozbiljan problem, koji postoji sirom sveta. Ni Kosovo nije izuzetak. 2008 godine u anketi Ujedinjenih Nacija 48 procenata žena je izjavilo da je za njihove muževe normalno da ih udare. Moguće je da su se neki stavovi od tad promenili. Ali situacija danas je daleko od idealne.

Skloniste za žene Liria, u Gnjilanu, osnovano je 1999. Oni se brinu za žene koje su preživele nasilje u porodici. Žene dolaze iz deset različitih opština. O njima se brinu psiholozi i socijalni radnici. Skloniste Liria dobija podršku od pet UN agencija.

Nazife Jonuzi, osnivač i šef sklonista Lirie, smatra da je Kosovsko društvo preslo dugacak put.

NAZIFE JONUZI: Mi smo preduzeli mnoge korake od 1999. Ovo nije više tabu tema. Jer žene danas prijavljuju nasilje. Mi smo držali radionice u selima kako bi informisali žene o našem radu. Znali su da kazu da nemoralne žene prisustvuju na njima. Ali nakon mnogo godina, imaju totalno drugačije mišljenje. Jer doslo je do mnogo promena u porodicama i u društvu.

NARRATOR: Mnoge od žena završavaju u Lirii jer nemaju gde drugo da odu. Prema recima jedne od preživelih, njen muž ju je toliko tukao da je ona znala da mora da ide.

Preživela: Tukao me je. Ponekad bi me izvukao iz kreveta, jer mu se tako htelo, udarao bi me u stomak, cipelama. Deca su bila prisutna kad bi me tukao.

Bacio bi me u kadu sa hladnom vodom. Pokušao je da mi izvadi oči. Otvorila sam prozor i vristala, krvarila sam, tražila sam pomoć od komsija. Rekla sam : „Pomozite mi jer ću umreti“ .

NARRATOR: Žrtva je našla svoj put do sklonista. Ali s obzirom da je bila bez posla, sud je dodelio mužu starateljstvo nad decom.

Preživela: Odvojena sam od njih dve godine, ne idem na spavanje niti se budim sa njima. Kada ih vidim, uvek su gladni. Deca kazu: „Mama, nedostaje nam hrana koju ti kuvas. Ne znam šta da radim“ .

NARRATOR: Prema sklonistu Liria, preživele trebaju ekonomsku nezavisnost.

NAZIFE JONUZI: Sve institucije su po malo radile na prevenciji i zaštiti. Ali ništa nije radjeno na reintegrisanju preživelih u društvo. Devedeset posto žena iz sklonista se vraća u nasilno okruženje. Zasto? Jer nema održivog zaposlenja.

NARRATOR: Lokalne i međunarodni akteri rade na rešavanju tog problema. Igballe Hajdari je dizajnerka odeće iz Gnjilana. Ona podučava i zapošljava preživele.

IGBALLE HAJDARI: Videla sam da su ovde zbog nasilja. Obučavala sam ih da rade sa rukotvorinama. Radile su sa mojim tkaninama. A sada ih obučavam krojenju. Sada vidim da imaju želju da rade.

NARRATOR: Ujedinjene Nacije takođe pokušavaju da pomognu. Uz podršku Ujedinjenih Nacija, Kosovo je postalo jedno od nekoliko mesta u regionu koje ima zakon protiv nasilja u porodici. Andrew Russel je UNDP Koordinator na Kosovu.

ANDREW RUSSELL: Da zakoni su važni, ali takođe moramo da vidimo prave promene na terenu. Zbog cega Ujedinjene nacije u partnerstvu sa lokalnim institucijama kreiraju dugoročne sisteme i kapacitete koji će se baviti različitim aspektima rodno zasnovanog nasilja, posebno nasiljem u porodici, tako da pored dobrih

zakona na papiru mi možemo u stvari i da ih primenjujemo. Mi nismo samo pomogli u osnivanju skloništa za one koji su preživeli nasilje, mi smo se takodje zalagali za dugorocnu finansijsku stabilnost ovih skloništa. Takodje smo pomogli osnaživanje istraživačkih kapaciteta koji bi se bavili pojedinačnim slučajevima. Na primer, pomogli smo stvaranje bezbednih prostora za intervju, gde žene i deca mogu da se osecaju komforno dok pricaju o zlostavljanju. I možda najvažnije, radeci kao i uvek, sa našim lokalnim partnerima, Ujedinjene nacije su se oslonile na svoje kapacitete kako bi povezali preživle nasilja u porodici sa dugorocnim zaposlenjem. Tako da, na kraju, oni mogu da se isele iz skloništa i postanu ekonomski nezavisni.

NARATOR: Nasilje nad ženama je i dalje jedno od najrasprostranjenijih kršenja ljudskih prava u svetu. Pogadja zene svih doba, etnickih grupa, drustvenog porekla. To se dogadja u vreme mira, kao i tokom konflikta. I samo ujedinjeni mozemo da se nadamo eliminisanju ovog globalnog problema.